

N:o 88.

Af herr **C. A. Andersson** i Malmö, om *höjning af anslaget till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare.*

Då det till reseunderstöd för sådana yrkesidkare, hvilka i främmande länder vilja söka utbilda sig i sitt yrke, af Riksdagen år 1887 anvisade anslag visat sig vara otillräckligt, enär antalet sökande för dessa understöds erhållande är allt för stort i förhållande till dem, som komma i åtnjutande häraf, så synes tiden nu vara inne att höja detta anslag, så att det med anslaget åsyftade ändamålet må kunna ernås.

Då man genomläser kongl. kommerskollegii berättelse rörande fabriks- och handtverksnäringsarne inom landet, finner man, att dessa för vårt land viktiga näringsgrenar under det senaste årtiondet varit mäktiga af en storartad utveckling.

Antalet fabriker inom landet, som år 1881 utgjorde 2,825, har under tio år, eller till och med 1890, ökats till 3,251 eller med 426 stycken.

Antalet arbetare vid fabriker inom landet samt idkare af särskilda slag af handtverk och vissa andra dermed jemförliga näringar, jemte deras arbetare i städer, köpingar och på landsbygden utgjorde år 1881 98,226 samt 1890 120,350. Under dessa tio år har alltså uppstått en ökning i detta antal af 22,124, oaktadt under denna tid en massa hjelpmaskiner tillkommit och funnit sin användning i så väl fabriks- som handtverksindustriens tjänst, och som, på samma gång de underlättat arbetet, gjort många armar inom dessa industrigrenar öfverflödiga.

Man kan icke säga, att tidperioden 1881—1890 varit den bästa i ekonomiskt hänseende för fabriks- och handtverksindustrien inom vårt

land, men tillverkningsvärdet för dessa industrigrenar har emellertid ändock betydligt ökats. Det visar sig nemligen, att då tillverkningsvärdet för år 1881 utgjorde 168,021,096 kronor, hade det samma 1890 stigit till 269,918,704 kronor, en ökning således med nära 102,000,000 kronor, hvilket för våra förhållanden utvisar ett synnerligen glädjande uppsving i landets industri.

Att våra fabriks- och handtverksarbetare besitta en större skicklighet och smak nu än förr, torde af ingen kunna förnekas, hvilket också visats vid de industriutställningar, som under senare åren hållits inom landet, men inom många olika yrken måste man ännu införskrifva arbetare ifrån utlandet för att kunna åstadkomma ett arbete, som ej står för mycket efter utlänningens. Genom att bereda några flera af våra egna arbetare tillfälle att i de större länderna praktisera i sina yrken, skulle mången gång en sådan import vara obehöflig.

Då enligt mitt förmenande de inom landet varande handtverks- och industriföreningarnes styrelser — hvilkas ledamöter uteslutande bestå af mera framstående handtverks- och fabriksidkare — äro de mest kompetente att bedöma, om och i hvad mån en ökning af nämnda anslag är af behovet påkalladt, har jag hos styrelserna för handtverks- och industriföreningarne i Stockholm, Göteborg och Malmö anhållit, att dessa ville derom yttra sig, och hafva de på det varmaste vitsordat önskligheten deraf. (Se bil. A, B och C.)

Antalet sökande till reseunderstöds erhållande har varit ganska olika under olika år. Så t. ex. 1890 var det endast 147 sökande, då antalet 1891 gick upp till 214, hvaremot det 1892 sjönk till 168. Af dessa 529 sökande var det endast 136, som kunde erhålla reseunderstöd, nemligen 45 stycken 1890, 46 1891 och 45 1892, oaktadt nästan alla hade de vackraste betyg från så väl skolor som principaler.

För att visa hvad vårt lilla grannland Danmark offrar till handtverksindustriens fromma, har jag gjort ett kort utdrag ur nämnda lands statsräkenskaper för finansåret 1891—1892, hvaraf framgår, att danska riksdagen för det året anslog:

till reseunderstöd för resor i utlandet åt obemedlade handtverkare	kronor	5,000: —
» studieresor i utlandet för handtverkare och fabrikanter	»	5,000: —
		<hr/>
	Transport	10,000: —

	Transport kronor	10,000: —
till föredrags hållande i landsorten för åvägabringande af upplysning om industriella förhållanden i utlandet.....	»	4,000: —
» bidrag åt »Foreningen til Lärlinges Uddannelse i Industri og Haandværk».....	»	2,000: —
» bidrag åt obemedlade skomakaregesällers utbildning i en fackskola i Köpenhamn.....	»	2,000: —
» handtverksgeällernas reseföreningar.....	»	4,000: —
	Summa kronor	22,000: —

Detta är ju en ganska aktningvärd summa af detta lilla land, hvarest fabriks- och handtverksindustrien icke på långt när hunnit den utveckling som i Sverige. Dertill kommer, att flerstädes i Danmark äro dels genom kommunernas och dels genom enskildes försorg s. k. fackskolor inrättade, hvarest så väl de äldre som yngre arbetarne under goda lärares ledning finna många och goda tillfällen till utbildning i sina respektive yrken.

På grund af hvad jag nu anfört, och då vår industri har att bekämpa en liflig konkurrens och täflan på så många olikartade områden, och den svenska industriens arbetare, såsom varande i de flesta fall obemedlade, icke sjelfva kunna bereda sig tillfälle att tillegna sig den praktiska utveckling i sina olika yrken, som i utlandet kan erhållas och som för arbetaren är nödvändig, vågar jag vördsamt anhålla,

att det till reseunderstöd åt fabriks- och handtverksarbetare nu utgående anslag, 20,000 kronor, måtte från nästa års början höjas med 5,000 kronor eller till 25,000 kronor.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 26 januari 1893.

Carl Aug. Andersson.

Bil. A.

Till

Ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr *C. A. Andersson* från Malmö.

Då till Stockholms stads handtverksförenings kännedom kommit, att ni, herr riksdagsman, beslutat att vid innevarande riksmöte väcka motion om förhöjdt anslag till resestipendier åt industri- och handtverksarbetare, som utomlands vilja söka utbildning i sina yrken, begagnar sig handtverksföreningen af tillfället att till eder frambära dess förbindligaste tack för det intresse, ni visat saken i fråga, synnerligast af det skäl, att det nu varande statsanslaget till sagda ändamål visat sig vara alldeles otillräckligt.

Om Sveriges yrkesidkare i arbetsskicklighet må kunna sägas icke stå så särdeles långt efter hvad förhållandet härutinnan antages vara inom andra kulturländer, så härleder sig detta i icke ringa mån deraf, att våra yrkesarbetare årligen blifvit satta i tillfälle att med statsunderstöd företaga utrikes resor och derifrån till fosterlandet hemföra många rön och iakttagelser, som de under dessa sina resor varit i tillfälle att inhemta. Då så är förhållandet, hvilket ock handtverksföreningen mångfaldiga gånger varit i tillfälle att bevittna, så torde deraf tydligen framgå, hvilken ovärderlig och välsignelsebringande nytta för vår inhemska industri dylika reseunderstöd i själfva verket innebär.

Det må därför tillåtas Stockholms handtverksförening att hos eder, herr riksdagsman, framhålla nödvändigheten af, att nämnda anslag till resestipendier åt yrkesarbetare må i väsentlig mån ökas, äfvensom uttala föreningens lifligaste sympatier för att denna eder behjertansvärda motion må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 21 januari 1893.

Å Stockholms stads handtverksförenings vägnar:

J. F. Backman,
ordförande.

G. W. Lyth,
v. ordförande.

Bil. B.

Ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr *Carl Aug. Andersson*, Stockholm.

I anledning af eder ärade skrifvelse den 18 dennes får Göteborgs handtverks- och industriförening härmed äran upplysa:

att, vid ett i oktober månad år 1887 hållet diskussionsmöte, föreningen såsom svar på framställda frågan: »böra icke handtverksföreningarna utdela resestipendier åt framstående yrkesarbetare?» fattat en så lydande resolution:

Mötet anser:

»*att* resestipendier göra stort gagn för de yngre industriidkarnes utbildning och uttalar sig för önskvärdheten af att man söker skaffa medel härtill;

att statens anslag till resestipendier åt yrkesidkare betydligt ökas;

att mera än hittills hänsyn toges till en öfver hela riket jemmare fördelning af detta anslag», samt

att, såsom inhemtas af sjetten allmänna industriidkaremötets härvid fogade tryckta förhandlingar — pag. 57 & 58 — mötet uttalar sig i samma rigtning.

Då Göteborgs handtverks- och industriförening icke funnit någon anledning att afvika från sina och allmänna mötets uttalade åsigter i denna angelägenhet, är tydligt, att föreningen icke blott frambär sin tacksamhet till eder, utan ock, i hvad på den beror, understödjer den tillämnade motionen, åt hvilken föreningen önskar all framgång.

Göteborg den 23 januari 1893.

På handtverks- och industriföreningens vägnar:

Otto B. Bolm,

ordförande.

J. A. Julin.

Bil. C.

Till ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr boktryckaren
C. A. Andersson.

Med anledning af en från eder denna dag ingången skrifvelse med anhållan om ett uttalande från industriföreningens styrelse om nyttan af resestipendier för yrkesidkare, hvilka i främmande länder vilja söka utbildning i sitt yrke, vill Malmö industriföreningens styrelse enhälligt hafva uttryckt såsom sin åsigt, att hvarje understöd i penningar eller annan form, som afser att åt svensk yrkesidkare bereda tillfälle att utom fosterlandets område i teoretiskt eller praktiskt hänseende inhemta vidgade insigter på det yrkesgebit, vederbörande valt till sitt, städse måste betraktas såsom särdeles lyckligt och väl användt. I öfverensstämmelse med denna uppfattning har Malmö industriförening under de senare åren fördubblat antalet af de årliga anslag till dylika stipendier, som sedan lång tid på föreningens stat upptagits, och har i det städse ökade antalet af stipendiesökande i främsta rummet funnit ett bevis för riktigheten i dessa sträfvanden att, så vidt dess begränsade tillgångar det medgifva, i denna form bispringa behöfvande och begåfvade representanter af svensk yrkesflit.

I förbigående bör nämnas, att Malmö industriföreningens stipendier hvart annat år tilldelas mästare, hvart annat år yrkesidkare, som icke äro mästare. Med hänsigt till freqvensen af sökande kan anföras, att för 1892, då stipendierna gälde icke-mästare, och då antalet bestämts till tre, antalet af kompetente, väl vitsordade sökande uppgick till fjorton, representerande sju olika yrkesbranscher. De föregående åren var efterfrågan likaledes betydlig, 1889 — året för verldsutställningen i Paris — åtta sökande till två stipendier, samt, sedan fyra extra stipendier tillkommit, aderton sökande till dessa.

Derjemte har Malmö industriförening i de årligen afgifna berättelserna angående stipendiaternas verksamhet på utrikes orter städse funnit hugnande intyg, att de lemnade understöden verkligen varit till gagn och desslikes hos åtskilliga af stadens yrkesmän, framför allt mästare, som efter

sålunda fullbordade resor återvändt till hembygden, i en rikare och allsidigare yrkesskicklighet iakttagit en glädjande verkan af de gjorda uppoffringarna.

Då industriföreningen tror sig veta, det ni, såsom riksdagsman, ämnar göra eder till målsman för en större offervillighet från statens sida i den riktning, som nu antydts, kan Malmö industriförening för sin del endast uttala sin glädje öfver denna eder afsigt samt efter sin erfarenhet vitsorda det stora och betydelsefulla gagnet af hvarje i detta syfte lemnadt understöd.

Malmö den 28 december 1892.

Å industriföreningens styrelses vägnar:

William Klein.

Edw. Lindahl.

N:o 89.

Af herr **O. Melin**, om afskrifning af den sjöfarten under namn af lastpenningar åliggande beskattning.

Vid flera föregående tillfällen, då fråga i riksdagen väckts om afskaffande af den betungande afgift, som drabbar sjöfarten under namn af lastpenningar, har såsom motskäl anförts, att denna afgift hade ett visst samband med de å jorden hvilande grundskatterna och därför ej borde på annat sätt försvinna, än genom afskrifning efter samma grunder som dessa. En nedsättning beviljades också år 1885 å lastpenningarne från 14 till 10 öre per ton, motsvarande den nedsättning af 30 %, som samtidigt gjordes å grundskatterna, men sedan dess har sjöfartens beskattning fått qvarstå, under det att beslut fattats om jordfastigheternas befrielse